

Enerji krizinde üretici jeneratöre yüklendi, faturayı yurttaş ödeyecek

Döviz krizi, enflasyon artışı, elektrik ve doğalgaz faturalarına gelen zamların ardından yaşanan enerji krizi hem üreticiyi hem de tüketiciyi zora soktu. Ankara OSTİM’de bazı üreticiler elektrik ihtiyacını jeneratörle karşılamaya çalışıyor. Durma noktasına gelen üretimin maliyetlere etkisi kaçınılmaz. Enerji krizinin alım gücüne yansımaya kesin gözüyle bakan uzmanlar, kriz sonrası dönem için enflasyon ve işsizlikte artışın yanı sıra açlık riskine dikkat çekti.

Enerji Krizi

Ekonomi

Haber: İlknur Yağumli

27/01/2022

2 GÜN ÖNCE

ANKARA - İran doğalgazındaki 10 günlük kesinti nedeniyle benzeri görülmemiş bir enerji kriziyle karşı karşıya kalan sanayide maliyetler olağanüstü yükseldi. Kriz sonrası dönem için yüksek enflasyon ve işsizlik beklentisi artıyor. Sanayicinin ya maliyeti fiyata yansıtacağını ya da tarım sektöründe olduğu gibi üretimi bırakacağını söyleyen enerji uzmanı Dr. Zeynep Elif Yıldız, gaz krizi için “Enerji kırılgan olan kesim için açlık tehdidi ve enerji

kırılganı olmayan kesim içinse alım gücü düşüşü ve enflasyon olarak topluma yansiyacaktır” dedi.

Sanayide çarkları döndüren enerji, doğalgaz ve büyük oranda doğalgazla üretilen elektrikle sağlanıyor. İran’ın ‘teknik arıza sebebiyle’ 10 günlük kesintiye başlamasıyla organize sanayi bölgelerinde üretim durma noktasına geldi. Elektrikte yüzde 70 kesinti, doğalgazda da yüzde 60 kotası nedeniyle bazı üreticiler jeneratörle enerji sağlamaya çalışıyor. Onlardan biri olan Mehmet Yalçındere, “Maliyeti çok yüksek. Dolayısıyla bu yakıt parası hem bana hem maliyetlere hem de tüketiciye yansiyacak” dedi. Kriz sonrası duruma ilişkin beklentileri 9. Köy’e anlatan Jeolojik Araştırmalar Derneği İkinci Başkanı ve ODTÜ Jeoloji Mühendisliği bölümü öğretim üyesi Dr. Zeynep Elif Yıldız el de maliyet artışına dikkat çekti. Yıldız el, et ve süt işletmeleri kesintiden muaf bırakılsa da elektriği soğutma amaçlı kullanan gıda sektöründe ürünlerin bozulma riskine vurgu yaptı ve şunları söyledi: “Pahalı enerji nedeni ile üretilmeyen ya da az üretilen gıda maddeleri, öncelikle enerji kırılganı olan kesim için açlık tehdidi ve enerji kırılganı olmayan kesim içinse alım gücü düşüşü ve topluma enflasyon olarak yansiyacaktır. Eğer üretim girdilerinin en önemlisi olan enerji üretimi dikkatli planlanmazsa ve bir de işin içine iklim koşulları eklenirse oluşabilecek sıkıntıların ucu bucağı olmaz.”

ODTÜ

Jeoloji Mühendisliği bölümü öğretim üyesi Dr. Zeynep Elif Yıldız enerji krizinin her alanı etkileyeceğini vurguladı

“Enerji kesintileri dolaylı olarak enflasyona yol açacak”

Petrol ve Doğalgaz arama üretim uzmanı Dr. Zeynep Elif Yıldız sanayide 72 saatlik elektrik kesintisinin ardından yaşanacak olumsuzlukların başında aşırı tüketimin geleceğini söyledi. “Uzun süreli enerji kesintileri makinaların soğuması ve yeniden çalışır hale gelmesi için sanayide çok fazla enerji tüketilmesine neden olacaktır” diyen Yıldız, kesintinin dolaylı olarak evsel kullanımda da elektrik kesintisine ve maliyet artışına sebep olacağını belirtti. Yıldız, elektrik üreticilerinin de bu kısıntılardan kaynaklı kayıplarını maliyet olarak vatandaşa yansıtmak durumunda kalacağını söyledi. Gıda ve sanayi üretiminde oluşacak zararların maliyetinin halka yansımaya, elektrik ve doğalgaz zararının maliyetinin de ekleneceğini ifade eden Yıldız, “Her hamlede maliyet artışı ile karşı karşıya olduğumuz bir kısır döngü içine çekildik” dedi.

OSTİM’deki sanayici ne durumda?

Dr. Yıldız, enerjinin bir değer zinciri olduğunu ve bu değer zincirinin bir halkası koptuğunda tüm enerji zincirinin çökeceği görüşünün altını çizdi. Bu görüş üretim sahalarına maliyet olarak kendini gösteriyor. Ankara Sanayi Odası (ASO) meclis üyesi Mehmet Yalçındere, “Cuma yarım gün elektriğimiz olmayacak. Kesinti yarım gün olsa da buradaki üretimi yarım gün devam ettirmek mümkün değil. Dolayısıyla cumartesi pazar günleri de boşa gitmiş olacak. Bu kayıpları hesaplamak da mümkün değil” dedi. Farklı organize sanayilerde farklı kesintiler yapıldığını anlatan Yalçındere, Ostim’de sanayinin bir yarısına elektrik verilirken diğer yarısına verilmediğini ve bu şekilde bir denge sağlanmaya çalışıldığını söyledi.

ASO meclis üyesi Mehmet Yalçındere, enerji kesintisinin birçok soruna neden olacağını söyledi.

Yalçındere, Ostim’deki küçük ve orta ölçekli işletmelerin elektrik ve doğalgaz kesintilerine hazırlıksız yakalandığını vurguladı ve sanayicinin sorunlarını kendi deneyimiyle dile getirdi: “Biz yakın geçmişte elektrik faturalarıyla, doğalgaz faturalarıyla öngöremediğimiz maliyetlerle karşı karşıya kalarak hesaplarımızın şaştığını gördük. ‘ne yapacağız’ diye düşünürken şimdi karşılaştığımız noktayla zamları unutup, ‘nasıl bizim elektriğimiz, doğalgazımız olmaz, bu sorunu nasıl çözeceğiz’ noktasına geldik.”

Sanayide jeneratörle elektrik dönemi

Son 10 yıldır böyle kesintiler yaşanmadığını teknik arızalardan kaynaklı kısa süreli kesintilerin önceden haber verildiğini hatırlatan Yalçındere jeneratör kullandıklarını söyledi. “Ben dün burada dünyanın parasını yaktım. Sadece idari kısımda çalışan kişilerin ısınması, gündelik işlerin yapılabilmesi ve gelen müşterilerin en azından bir koli de olsa malsız kalmaması için jeneratör kullandık” diyen Yalçındere şunları söyledi “Jeneratörle enerjinin maliyeti çok yüksek. Dolayısıyla bu yakıt parası hem bana hem maliyetlere hem de tüketiciye yansıyacak” dedi. Yalçındere, “Üretimin sessizliği insanları çıldırtır” diyerek vatandaşın daha yoksullaşacağı ve işsizliğin artacağı öngörüsünde bulundu.

Elektrik kesintisi işletmeleri yüksek maliyetine rağmen jeneratör kullanmaya mecbur bıraktı

“Sanayide aynı anda enerjiye yüklenmek önemli arıza ve hasarlara neden olacaktır”

Kesinti sonrası tüm üreticilerin aynı anda elektrik tüketmeye başlamasının trafolarla arızalara ve yeni kesintilere neden olmasından da endişe ediliyor. Enerji uzmanı Dr. Yıldız, bu beklentiyi şöyle doğruladı: “Tüm bir sanayi bölgesinde aynı anda enerjiye yüklenmek hem enerjiyi verimli kullanamamaya hem de enerji sisteminde önemli arıza ve hasarlara neden olacaktır.” Sanayi üretiminde ister elektrik ister doğalgaz kullanılsın, uzun süreli enerji kesintilerinin makinaların soğumasına ve yeniden çalışır hale gelmeleri için de çok fazla enerji tüketmesine neden olacağını vurgulayan Yıldız, “Bu durum diğer taraftan enerjiyi verimli kullanmak ve israf etmemek için kademeli faturayı hayatımıza entegre eden görüşe son derece ters bir davranıştır. Düşünün bir cam üreticisinin fırını enerji kesintisi nedeni ile soğuyacak sonra iki gün sonra tekrar aynı sıcaklığa ulaşmak için yüklü enerji kullanacak” dedi. Yıldız, böylece artacak maliyete de vurgu yaparak şunları söyledi: “Sanayici bu şekilde nasıl üretim yapacak, çünkü bir sistemi soğutmak sonra tekrar ısıtmak çok maliyetli bir iş. Dolayısıyla ya fiyatlarını artıracak ya da başa çıkamadığı için üretimden vazgeçecek. Tıpkı tarımdan kopan çiftçiler gibi.”

Türkiye enerji kesintisine hazırlıklı mıydı?

Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir, ocak ayı meclis toplantısında yaptığı açıklamada, enerji kesintileri başlamadan önce Enerji ve Sanayi Bakanı ile bir toplantı gerçekleştirdiklerini ve bu toplantı sonrasında doğalgazda 10 günlük, elektrikte 3 günlük kesinti kararının alındığını söyledi. Özdebir bu sıkıntının ülkenin tüm kesimleri tarafından eşit paylaşılmasını önerdiğini ancak Bakan Dönmez'in bu planlamalar için yeterince zaman kalmadığını ifade ettiğini söyledi.

Dr. Yıldızıl Türkiye'nin enerji kesintilerine hazırlıklı olmadığını, uzun dönemli gaz anlaşmalarının bitiş tarihlerinin bilinmesine rağmen hiçbir görüşme yapılmadığını belirtti. İran gaz kesintisine başlamadan önce gaz depolarındaki gazın tüketildiğini bu sebeple hali hazırda depolarda yeterli gaz olmadığını da sözlerine ekledi. Yıldızıl bu durumda yapılması gerekenleri şu sözlerle ifade etti: "Hem doğalgaz depolarımızı arttırmamız hem uzun dönemli kapsamlı planlama ile sürdürülebilir ve sürekli bir enerji tedarik zinciri oluşturmamız, hem de enerji üretmek için en önemli hammadde olan petrol ve doğalgaz arama ve üretim faaliyetinde özel ve kamu sektörü olarak topyekün var olmamız gerekmektedir."